

ZAMONAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA JISMONIY TARBIYA MASHG‘ULOTLARINI TASHKILIIY-METODIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Shamsiyev R.M.

*O‘zFPI Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi kafedrasini
o‘qituvchisi*

Tayanch so‘zlar: jismoniy tarbiya, muammo, metod, mashg‘ulot, sifat, yondashuv, jahon, ta’lim, takomillashtirish, intellektual.

Ключевые слова: физическое воспитание, проблема, метод, обучение, качество, подход, мир, образование, совершенствование, интеллектуальный.

Key words: physical education, problem, method, training, quality, approach, world, education, improvement, intellectual.

Jahon ta’limining rivojlanish tendensiyalari negizida, ta’lim jarayoni subyektlari faoliyatini innovatsion tashkil etishni muvofiqlashtirish, har tomonlama barkamol shaxsni voyaga yetkazish, kompetensiyaviy yondashuvlar zamirida pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish vazifalari yetakchilik qilmoqda. Bugungi kunda AQSH, Angliya, Rossiya, Xitoy, Janubiy Koreya kabi davlatlarida ta’lim mazmaunini zamonaviy yondashuvlar qilish orqali yuksak salohiyatli, shaxslarni tarbiyalashga oid tadqiqotlar amalga oshirilmoqda.

Dunyo miqyosida ta’lim muassasalari tahsil oluvchilarining bilim, ko‘nikma, malaka egallashlarini takomillashtirish, intellektual va jismoniy kamolotini rivojlantirish, ta’lim sifatini oshirish, uni insonparvarlashtirish, o‘quv predmetlariga sog‘lomlashtiruvchi texnologiyalarni joriy etish, ta’limning uzviyligi va uzluksizligi, rivojlantiruvchi va ijtimoiylashtiruvchi jihatlarni ta’minlash, shu jumladan, jismoniy tarbiya darslarida o‘quvchilarining kreativligi, ijodkorligini oshirish vazifalari yo‘naltirilmoqda.

Mustaqilligimizning dastlabki kunlaridanoq uzluksiz ta’lim tizimidagi islohotlar ta’lim jarayonlarini innovatsion tashkil etish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirishga, ta’lim sifati va samaradorligini oshirishda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishlar va zamonaviy talablarga mos keladigan,

demokratik tamoyillarga asoslangan modernizatsiyalashgan ta'lim boshqaruvini tashkil etishga imkoniyat yaratildi. Ayni paytda jismoniy tarbiya darslarida o'quvchilarga jismoniy tarbiya mazmunini zamonaviy yondashuvlar asosida ularni tarbiyalashning tashkiliy va texnologik asoslarini loyihalash, rivojlanish tendensiyalarini ishlab chiqish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Shu bilan bir qatorda jismoniy tarbiya darslarida o'quvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlashning pedagogik texnologiyalarini takomillashtirish bo'yicha maqsadli tadqiqotlarni amalga oshirish zarurati yuzaga kelmoqda.

Bu borada O'zbekiston va boshqa xorijiy mamlakatlarda bir qator olimlar pedagogika sohasining turli komponentlarida ta'lim mazmunini zamonaviy yondashuvlar asosida takomillashtirish borasida salmoqli ishlar olib borganlar. Jumaladan, o'zbekistonlik olimlar sohaning turli komponentlari bo'yicha R.Z.Asomova, O.A.Abdullina, X.A.Abduraxmanova, D.N.Arziqulova, R.Z.Gaynutddinov, Z.A.Dexkambayeva, B.R.Djurayeva, Sh.Q.Mardonov, S.Matchanov, M.H.Mahmudov, N.A.Muslimov, R.G.Muhammetov, B.X.Raximov, R.SH.Rustamova, N.Sayidahmedov, E.A.Seytxalilov, J.S.Toshmatova, O.Xaydarova, A.R.Xodjabayev, O.A.Qo'ysinov, F.R.Yuzlikayev, Sh.E.Qurbanov va boshqalarning ilmiy izlanishlarida o'z aksini topgan. Shuningdek, jismoniy tarbiya sohasini rivojlantirishda A.Abdullayev, Sh.Xonkeldiyev, L.R.Ayrapetyans, A.Q.Atoyev, Y.CH.Daniyeva, M.T.Isaqov, F.Kerimov, S.Kupalov, I.A.Kushbaxtiyev, R.Salomov, F.Xo'jayev, K.Yarashov kabi olimlar tadqiqot ishlarini olib borishgan [1].

MDH mamlakatlarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining mexanizmlarini rivojlantirish borasidagi V.A.Anisimova, E.SH.Arsenova, A.G.Barabanov, N.V.Barisheva, O.G.Jigaryova, X.Ibragimov, V.I.Ilinich, F.S.Ismagilova, L.V.Kapilevich, N.V.Kuzmina, L.P.Matveyev, G.M.Solovyev, N.X.Xakunov, V.M.Shepel va boshqalarning ishlarida o'z ifodasini topgan [2].

Xorijiy mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport sohasini takomillashtirishning zamonaviy tendensiyalari yuzasidan Blake P.B., Brandon L., Cohen, J.E., Darren C., Graf, W., J.H. Uber, Kay R., Kenneth D., Kiel S., Schone R., Zan Gao kabi olimlar jismoniy tarbiya jarayonida talabalarning ijtimoiylashuvi masalalarining psixologik jihatlari o'rganilgan.

Tahlillarga ko'ra, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarni ta'lim jarayonini zamonaviy tendensiyalar asosida tashkil etish borasida tadqiqotlar olib borilmaganligini ta'kidlash mumkin. Bundan kelib chiqib kuyidaagi vazifalarni amalga oshirish bugungi kunning dolzarb vazifalari sirasiga kiradi:

jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkiliy-metodik asoslari tahlil qilinib, uning yetakchi yo'nalishlari aniqlash;

zamonaviy yondashuvlar asosida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etishga qo'yiladigan pedagogik talablarni belgilash;

zamonaviy yondashuvlar asosida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish jarayonning strategiyasi va parametrlarini takomillashtirish;

zamonaviy yondashuvlar asosida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etishning didaktik imkoniyatlarini ishlab chiqish.

Keltirilgan vazifalar yechimini topishda muammoga oid falsafiy, sotsiologik, redagogik va rsixologik adabiuotlarni qiyosiy o'rganish va tahlil qilish, o'quv rejalari va dasturlari, darslik va o'quv-metodik qo'llanmalarni o'rganish; kuzatish, suhbat, anketa, og'zaki so'rov, test singari ijtimoiy-pedagogik metodlar va pedagogik tajriba-sinov, monitoring, natijalarni matematik-statistik qayta ishlash kabi usullardan foydalanilishi nazarda tutilishi lozim. Qo'llanilgan yondashuv, usullar va nazariu ma'lumotlarning suvratu manbalardan olingani, keltirilgan tahlillar va tajriba-sinov ishlari samaradorligining matematik-statistik metodlar vositasida asoslab berish va uning natijalarining ilmiu ahamiuati taklif yetilgan modellar, mexanizmlar va tarkibiu tuzilmalar ta'lim muassasalarida o'qituvchilar innovatsion faoliyatini tashkil yetish va ta'lim samaradorligini oshirish, ta'lim jarauonlarini innovatsion yondashuv asosida tashkil yetishda ko'rinishi izohlab beriladi.

Adabiyotlar:

1. Maxmudov B.A. Jismoniy madaniyat mutaxassislarini tayyorlash mexanizmini takomillashtirish. Monografiya. Chirchiq-2023 y. 128 b.
2. Madaminov A. Jismoniy madaniyat sohasida talabalarni ilmiy tadqiqot ishlariga yo'naltirish mexanizmini takomillashtirish. Dis.Aftoref. Chirchiq-2023 y. 53 b.

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqola zamonaviy yondashuvlar asosida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkiliy-metodik asoslarini takomillashtirish muammosiga bag'ishlangan bo'lib, unda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini samaradorligini oshirishda qo'llaniladigan zamonaviy pedagogik metodlarni ishlab chiqish zarurati borasida fikrlar keltirilgan.

РЕЗЮМЕ

Данная статья посвящена проблеме совершенствования организационно-методических основ занятий физической культурой на основе современных подходов и содержит мнения о необходимости разработки современных педагогических методов, используемых для повышения эффективности занятий физической культурой.

SUMMARY

This article is devoted to the problem of improving the organizational-methodical foundations of physical education classes based on modern approaches, and it contains opinions on the need to develop modern pedagogical methods used to increase the effectiveness of physical education classes.